

De secretaresse

Van Renee Knight verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Het boek over jou

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Renee Knight

De secretaresse

Vertaald uit het Engels
door Bert Meelker

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 2953 1

© 2019 Renée Knight

© 2019 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,

Amsterdam en Bert Meelker

Oorspronkelijke titel *The Secretary*

Oorspronkelijke uitgever Doubleday, Great Britain,

an imprint of Transworld Publishers

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Robert Jones / Arcangel Images

Foto auteur © Colin Hutton

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn lieve zus Cathy,
met liefs en dank

Want ik heb als blond geroemd en als mijn licht gedacht
Die zwart is als de hel en donker als de nacht.

William Shakespeare

1

De secretaresse is de gevaarlijkste persoon in het vertrek. Ik kon een glimlach niet onderdrukken toen ik die zin voor het eerst las. Dat was in een ouderwetse detectieveroman – zo'n knusse huiskamerwhodunit met een lijk op elke pagina. Ik kroop altijd midden tussen die lijken en verdiepte me in de details van hun brute levenseindes, zonder me er ook maar een moment ongemakkelijk onder te voelen. Alles zou uiteindelijk goed komen, wist ik, de losse eindjes keurig afgehecht en de misdadiger berecht. Drie hoeraatjes voor de slimme speurneus. Maar in het echte leven gaat het niet zo. De losse eindjes en de rafelranden blijven, hoe je ook je best doet om er iets moois van te maken. En gerechtigheid? In gerechtigheid geloof ik allang niet meer. Ondertussen heb ik talloze malen *Een rusteloze vrouw* herlezen – een van de weinige boeken die ik hier in De Lauwershof bij me heb, en als ik 's avonds de slaap niet kan vatten grijp ik naar dat boek, het boek dat me onder zeil krijgt.

Mijn glimlach verscheen als ik me de gechoqueerde blikken van de in de salon bijeengeroepen goedgeklede dames en heren voorstelde op het moment dat ze de detective hoorden zeggen wie de slechterik was. *De secretaresse.* Hij draaide zich om en wees de verbitterde oude vrijster aan op de ongetwijfeld minst gemakkelijke stoel in het vertrek.

Daar zat ze, muisstil in het middelpunt van de verwikkelingen. Een stil-

le getuige die slechts toekeek en luisterde, en wachtte op het juiste moment om toe te slaan. Een voor een schakelde ze ze uit: zij die haar getart, gebruikt en – het domste wat haar slachtoffers konden doen – onderschat hadden.

Ik ben zelf bijna twintig jaar secretaresse geweest, dus natuurlijk vond ik het grappig te ontdekken dat de slechterik in *Een rusteloze vrouw* een soortgenoot was. Ik herkende me in haar, zag de opstandigheid op haar gezicht toen ze de man die haar beschuldigde aankeek, en kon, net als zij vermoedelijk, bijna horen hoe de stop uit de karaf werd getrokken terwijl ze werd weggeleid, en vervolgens hoe haar meerderen klonken op gerechtigheid terwijl de deur achter haar werd dichtgedaan. Het is een geluid dat ik goed ken: het getinkel van geslepen glas – een welverdiende borrel aan het eind van een drukke werkdag. ‘Christine, wil je ook?’ En ik zei altijd ja, ik sloeg het nooit af.

Een rusteloze vrouw verscheen een halve eeuw geleden, en toch was het toen niet heel anders om secretaresse te zijn dan nu. Die kunst om jezelf onzichtbaar te maken. De hoeveelheid gesprekken die in onze aanwezigheid wordt gevoerd, alsof we niet bestaan, is verbazingwekkend. De stille getuige spelen is een rol die ik gewend ben. Stil als een muis in het middelpunt van de gebeurtenissen toekijken en luisteren zonder dat mijn loyaliteit en discretie ooit betwijfeld werden. En toch zijn loyaliteit en discretie eigenschappen waarvoor ik een hoge prijs heb betaald. Ik ben zeer publiekelijk vernederd.

Ik moet er niet aan denken wat er zonder De Lauwershof van me geworden zou zijn. Daar heb ik een toevluchtsoord gevonden. Niemand heeft me gedwongen erheen te gaan – het was mijn eigen keuze, hoewel ik met de aanleiding ertoe niets te maken had. Toch zou ik mezelf niet direct een slachtoffer willen noemen. Laten we het erop houden dat ik een tijdje rust neem om na te denken over de volgende fase in mijn leven. Drieënveertig is te jong om al met pensioen te gaan.

Ik heb geprobeerd hier in De Lauwershof een zeker arbeidsethos

te handhaven en mezelf de taak opgelegd het verleden op orde te brengen. Met boodschappentassen vol met de krantenknipsels die bij mij thuis over de vloer verspreid hadden gelegen kwam ik hier aan. Ik had ze bij elkaar geveegd en meegenomen, en nu heb ik al die knipsels stuk voor stuk opengevouwen, gladgestreken en op chronologische volgorde gesorteerd om ze in te plakken in een plakboek. Een mooi in leer gebonden plakboek, zoals een album voor je trouwfoto's. Ik zie het maar als een soort bezigheidstherapie: elke pagina die ik vul zet de klok een stukje terug en neemt me mee naar toen.

Wie had gedacht dat Christine Butcher ooit nog eens met haar naam in de krant zou komen? Of dat iemand geïnteresseerd zou zijn in een foto van mij? Maar voilà. Mijn korte moment in de schijnwerpers vorig jaar, 2012. De meeste mensen zullen de verwijzingen naar mij gemist hebben omdat ze hun ogen vluchtig over de pagina lieten gaan, totdat ze stuitten op wat ze meenden dat de kern van het verhaal was. Mijn naam zullen ze vergeten zijn. Ik ben maar doodgewoon en ik werd alleen maar genoemd omdat ik een paar bedenkelijke keuzes heb gemaakt, maar wel keuzes die, vermoed ik, vele anderen in mijn positie ook gemaakt zouden hebben.

2

Ik zal niet doen alsof ik het niet spannend vond toen ik hoorde dat ik op het hoofdkantoor van Appleton's supermarkten zou komen te werken. Tenslotte herken je maar zelden de naam van een directeur of zie je een foto van zo iemand in de krant, maar Mina Appleton, dochter van lord Appleton, bestuursvoorzitter van het bedrijf, was een bekende verschijning op celebrityfeestjes en een lieveling van stukjesschrijvers. Ze had zelfs haar eigen column, die ik las en leuk vond. Ze gaf tips voor snelle en makkelijke gezinsmaaltijden en strooide achteloos met de namen van beroemde vrienden die ze thuis ontving.

Niet dat ik verwachtte dat ik persoonlijk met Mina Appleton te maken zou krijgen. Ik ging erheen als uitzendkracht, in alle haast opgeroepen om een secretaresse te vervangen die met vakantie was. Ik zag het als een prestigekwestie om ervoor te zorgen dat de afwezigheid niet werd gemist, en dat lukte. Ze wilden me niet meer kwijt, zodat het slechts een kwestie van tijd was totdat Mina me zou opmerken.

Ik herinner me nog de eerste keer dat ze iets tegen me zei. Het was tijdens de lunchpauze. Zoals meestal zat ik alleen op kantoor en paste op de winkel terwijl de andere secretaresses naar buiten gingen. Uit gewoonte had ik een broodje van thuis bij me, dat ik achter mijn bureau opat, zodat ik om klokslag vijf naar huis kon.

Mijn dochter Angelica was vier, en destijds zorgde ik er altijd voor dat ik haar zelf in bad kon doen en naar bed brengen.

‘Is hij gaan lunchen?’ Mina was op zoek naar de financieel directeur, toen nog meneer Beresford. ‘Ronald’ Beresford.

‘Ja,’ knikte ik, enigszins onder de indruk van haar aanwezigheid, geloof ik.

Ze liep rechtstreeks zijn kamer in en deed de deur achter zich dicht. Toen ik opstond van mijn bureau om de kruimels van mijn rok te kloppen, zag ik haar door het raam van de kamer van meneer Beresford. Ze rommelde in de laden van zijn bureau en haalde al zoekend papieren tevoorschijn tot ze gevonden had wat ze hebben wilde. Toen ze weer naar buiten kwam zat ik alweer en deed alsof ik druk bezig was. Ik geloof dat ze was vergeten dat ik er zat.

Ik hoorde haar in zichzelf mompelen bij het kopieerapparaat, en toen ik opkeek stond ze uit pure frustratie op de knoppen te meppen. Pas toen ik een pak papier voor haar openmaakte, de lade bijvulde en vervolgens de lege inktpatroon verwisselde, waardoor het apparaat weer tot leven kwam, keek ze me aan.

‘Hoeveel kopietjes wilt u?’ vroeg ik.

‘Twee,’ zei ze, en ze keek toe terwijl ik de documenten kopieerde en aan elkaar niette. Mijn gevoel zei me dat ze ze graag mee zou willen nemen in een onbedrukte bruine envelop, en ik pakte er een en deed ze er voor haar in.

‘Ik geloof niet dat ik jou hier eerder heb gezien, of wel?’

‘Ik ben gewoon een uitzendkracht,’ zei ik, al zag ik mezelf niet zo. Ik was de betrouwbaarste en meest nauwgezette secretaresse van de afdeling. ‘Zal ik de originelen voor u terugleggen?’ Ze keek me aan en glimlachte, en dat voelde heel bijzonder. Niet veel mensen hebben die gave, maar Mina is er rijkelijk mee bedeed. Als ze jou haar volledige aandacht schenkt, word je helemaal warm vanbinnen. Ze gaf me hoe dan ook het gevoel dat ik misschien niet echt bijzonder was, maar er wel toe deed. Op dat moment telde ik mee, voor Mina.

‘Mina.’ Ze stak haar hand uit. ‘Mina Appleton.’

‘Christine Butcher,’ zei ik. Haar hand leek klein in de mijne.

‘Prettig kennis te maken, Christine.’ Ze glimlachte opnieuw. ‘Meneer Beresford hoeft niet te weten dat ik hier was,’ zei ze, en ze hield mijn hand nog even vast, waarna ze vertrok.

Toen ze weg was bracht ik de documenten die ze gekopieerd had terug naar zijn kamer, en meneer Beresfords ogen keken glimlachend toe vanaf de foto op zijn bureau terwijl ik opruimde en Mina’s sporen uitwiste. Hij zou het nooit te weten komen. Ik keek hem aan, zoals hij daar stond, zijn arm om zijn vrouw, zijn twee dochtertjes hand in hand op de voorgrond. Toen zette ik zijn stoel recht en hervatte mijn lunch.

Twee weken later werd ik gebeld door Jenny Haddow, de persoonlijk assistent van Mina’s vader, lord Appleton.

‘Mina is op zoek naar een nieuwe secretaresse, en jouw naam werd genoemd,’ zei ze. En dat was dat. Mina zal inlichtingen over me ingewonnen hebben. Het enige wat ze kan zijn tegengekomen was dat ik punctueel en efficiënt ben, en misschien ook dat ik getrouwd was en een kind had. Ze had elke secretaresse kunnen krijgen die ze wilde, maar ze had haar zinnen gezet op mij.

3

‘Welkom in mijn huis! Treed vrijelijk en uit eigen beweging binnen!’

Dit was Notting Hill Gate, niet Transsylvanië, en het huis van Mina Appleton, niet dat van graaf Dracula, maar als ik toen had geweten wat ik nu weet, was ik misschien niet zo vrijelijk over haar drempel gestapt.

Toen ik die zaterdagmiddag bij haar aanbelde was het een bitterkoude dag hartje winter, en toch weet ik nog dat ik het behoorlijk warm had daar bij haar op de stoep. Het was de hitte van de opwinding over een toekomst die ik niet had voorzien. Heel anders dan het klamme zweet dat me nu uitbreekt omdat mijn lichaam overloopt van de hormonen die me een gevoel geven alsof ik langzaam vergiftigd word. Vroege overgang, zeggen ze.

Ik was nog nooit in Notting Hill geweest, en de ontdekking van die lommerrijke grandeur in het centrum van Londen was een openbaring voor me. Mina’s huis stond in een rij van vijf verdiepingen tellende pastelkleurige huizen met uitzicht op een gemeenschappelijke tuin: een ruimte voor bevoorrechten die alleen toegankelijk was voor wie een sleutel had. Huiseigenaren en hun personeel.

Ik was verbaasd dat Mina zelf opendeed: ik had op z’n minst een huishoudster verwacht.

‘Kom, geef die maar aan mij.’ Ik gaf haar mijn jas en keek toe terwijl ze hem op haar tenen aan een haak hing. Tot dan toe had ik me niet gerealiseerd hoe klein ze was. Op het werk droeg ze hakken, maar hier, in haar eigen huis, liep ze rond zonder schoenen. Eenmaal binnen merkte ik dat het huis zelfs nog groter was dan ik had gedacht. Ik nam even de tijd om de omgeving in me op te nemen en onbekende geuren op te snuiven, toen mijn blik door een vreemd mechanisch geluid ergens op een verdieping omhoog werd getrokken.

‘O, dat is de lift,’ verklaarde ze. ‘Dit huis is vroeger een hotel geweest. De kinderen vonden die lift leuk, dus hebben we hem laten zitten. Ik heb ze er net in naar boven gestuurd. Zullen we?’

Ik heb die lift nooit vertrouwd. Het was er zo een als je in Franse hotels wel ziet, met glanzend koperwerk en rood tapijt – chic maar onvoorspelbaar – en waar vijf mensen in moesten kunnen, maar zelfs met twee personen werd het al krap.

‘Ontzettend bedankt dat je je vrije zaterdag hebt willen opofferen, Christine. Ik weet hoe kostbaar het weekend is.’

Ik liep achter haar aan, langs de open deur naar een woonkamer – een glimp van fluwelen kussens, enorme sofa’s en een brandend haardvuur. We gingen de trap af naar de keuken in het souterrain, een plek die ze later omschreef als het hart van haar huis. Ik verwachtte een somber vertrek, maar ze had iets gedaan met verlichting waardoor het er heel prettig was. Betoverend als een toneeldecor, alsof de zon op de een of andere manier door de bakstenen heen scheen. Boven de tafel hing een melkglazen bol die me aan de volle maan deed denken. Het effect was hypnotisch. In onze eigen keuken thuis hadden we gewoon een tl-buis. Het zou nooit in me zijn opgekomen iets anders te nemen.

Het was typisch Mina om mijn sollicitatiegesprek bij haar thuis te voeren en niet in de kille omgeving van kantoor. Het is haar manier van werken: dingen in elkaar over laten lopen, zodat zakelijke afspraken gezellig en intiem lijken.

‘Ga zitten, Christine.’ Ik wurmde me op een bankje aan de tafel, met mijn gezicht naar het vertrek, en keek hoe ze met haar handen in een linnen doek een bakplaat uit het Aga-fornuis haalde. Een waterval van goudgele koekjes gleed op een bord. Als ik nu mijn ogen sluit kan ik ze nog steeds ruiken. Ik heb er niet veel voor nodig om weer te weten hoe ik me voelde, die eerste keer bij haar thuis. Mina’s poging tot bescheidenheid, de moeite die ze zich getroostte om het mij naar de zin te maken. Ze speelde het klaar een jonge vrouw van vijftientig, verlegen en bang om teleur te stellen als ik, met een cv dat mijn gebrek aan ervaring blootlegde, op haar gemak te stellen.

‘Wat kan ik voor je inschenken, Christine? Thee, koffie?’ Ik vond het leuk zoals ze telkens mijn naam gebruikte. Alsjeblieft, Christine. Dank je wel, Christine.

‘Koffie, graag.’

Door het raam tegenover me zag ik een kleine binnenplaats waar het zonlicht gefilterd werd door zo’n grote boom dat het plaatsje bijna permanent in de schaduw lag. Het was een laatbloeiende magnolia. De bloemen geuren naar citroen en als er een naar beneden valt en je legt hem op een schoteltje met water, dan geurt hij nog een hele week, tot lang nadat de bloemblaadjes bruin zijn geworden en verwelkt.

Mina kwam bij me aan tafel zitten en kwam meteen ter zake, hoewel ze me liet geloven dat het niet zo was.

‘Hoe oud is je dochter, Christine? Je hebt een meisje, toch?’

‘Ja, Angelica. Ze is vier.’

‘Angelica. Wat een mooie naam. Bijzonder.’

We zaten zo dicht bij elkaar dat ik de sproeten op haar neus kon tellen en het blauwe waas onder haar ogen zag. Ze droeg geen make-up. Mooie huid, prachtig witte tanden. Het haar los: ze had krachtige, natuurlijke krullen, die over haar schouders rolden. Ze staat bekend om haar haar en ik sta er altijd van versteld hoe weinig zorg ze er naar het schijnt ook nu nog aan hoeft te besteden. Al

het andere heeft in de loop van de jaren wel wat onderhoud nodig gehad, maar haar haar niet. Het blijft een raadsel.

‘Melk? Suiker?’

‘Alleen melk, graag. Geen suiker. Dank u.’

Ze schonk de koffie in en zette een kop voor me neer.

‘Sorry,’ zei ze, een geeuw onderdrukkend. ‘Ik was al heel vroeg in een van onze winkels in Barnet. Ik ben bezig met een nieuwe lay-out, nieuwe kleuren. Dit is de sfeer die ik zoek.’ Ze hield haar koffiemok op: blauw-met-roomkleurig aardewerk uit Cornwall. Ik begreep meteen wat ze zocht: ouderwetse gezelligheid. ‘Ik zeg “ik”, want mijn vader heeft niet zoveel op met sfeer en zou het liefst alles bij het oude laten, maar de zaak moet veranderen als we ons publiek willen verbreden.’ Ze schoof het bord met koekjes naar me toe. ‘Neem vooral, Christine.’ Ze pakte er een en hield het in haar hand, maar zolang ik er was heb ik haar geen hap zien nemen. Ik had honger, was zonder ontbijt het huis uit gerend, en nam een tweede koekje. ‘Maar om eerlijk te zijn vond ik het wat teleurstellend, dus we zullen dat idee moeten aanpassen. Eén ding dat je over me moet weten, Christine, is dat ik pas zeker weet of iets goed is als ik het daadwerkelijk voor me zie, en als het niet goed is verander ik het.’ Het kwam niet bij me op dat ze het daarbij ook over mensen had. ‘Het kan me niet schelen hoe vaak iets over moet. En ik weet dat iedereen er helemaal gek van wordt.’ Ze haalde haar schouders op. Het kon haar werkelijk niet schelen of ze iedereen gek maakte, en nog steeds niet. Ooit bewonderde ik dat: haar vermogen tot onverschilligheid. Ik ben iemand die zich alles heel erg aantrekt en ik zal er alles aan doen om anderen niet te kwetsen, maar ja, tegenpolen trekken elkaar aan. In die zin waren we een perfect koppel.

‘Mijn vader ziet het als een gebrek. Waarom kunnen vrouwen nooit gewoon beslissen?’ Ze lachte, liefhebbend, zoals een dochter zou doen over haar ouder wordende vader en zijn ouderwetse manieren, en ik weet nog dat ik toen dacht dat zij en lord Appleton een hechte band hadden. Hoe dan ook kreeg ik stellig de indruk, toen

ik daar tegenover haar zat en haar aankeek – die heldere ogen met dat bleekblauwe waas over het wit –, dat ze uitsluitend het beste voor het bedrijf wilde. ‘Maar ik wil het graag goed doen, dat is het gewoon. Dus. Vertel me wat over jezelf, Christine. Hoelang zit je al als uitzendkracht bij Appleton’s?’

‘Een halfjaar.’

‘Mijn hemel. Dan zul je ons ondertussen wel goed kennen. En waar heb je nog meer gewerkt?’

Ik schoof mijn cv over de tafel naar haar toe en zij liet er een blik over gaan, maar ook niet veel meer dan dat. Misschien was het juist mijn gebrek aan ervaring dat haar beviel. Ik viel nog te plooiën naar haar voorkeuren, hoewel ik toen geen idee had hoe gulzig ze was, en hoeveel ze van me verwachtte.

‘En wat doet je man? Je vindt het toch niet erg dat ik dat vraag? Niet dat het me iets aangaat, natuurlijk.’

‘Ik vind het niet erg.’ En dat was ook zo. ‘Hij bouwt keukens, op maat. Meubels: tafels, ladekasten...’ Zelfs toen al hoorde ik mezelf dingen zeggen waarvan ik vermoedde dat zij ze wilde horen. In feite monteerde mijn man kant-en-klaarkeukens.

‘O, een geschoolde vakman dus. Daar heb ik bewondering voor. Hoe heet hij?’ Ze speelde met het koekje in haar hand.

‘Mike.’

‘Mike,’ herhaalde ze. ‘En je ouders? Ik ben eigenlijk meer geïnteresseerd in wie je bent, Christine, dan in wat je hebt gedaan. Dat vind je niet erg, hoop ik?’

‘Nee, hoor. Mijn vader werkte voor een bedrijf dat thermoskannen maakte – u weet wel, voor thee, koffie. Kannen, geen flessen...’ Ze moest lachen om het onderscheid, en ik schaamde me dat ik pa’s mantra had herhaald: Kannen, geen flessen, Christine. Thermoskannen voor professioneel gebruik, niet geschikt voor picknicks. ‘Hij is met pensioen.’

‘En je moeder?’

‘Ze is overleden toen ik acht was.’

‘Wat naar voor je. Dat is veel te jong om je moeder te verliezen.’

Ik nam nog een koekje.

‘Broers of zussen?’

‘Nee.’

‘Net als ik dus, een enig kind.’ Ze deed ontzettend haar best me op mijn gemak te stellen. Te doen alsof we iets gemeen hadden. ‘Dat heeft zo z’n voor- en z’n nadelen, zal ik maar zeggen.’ Ik knikte, hoewel ik altijd naar een broer of zus had verlangd. Toen ma overleed ben ik snel volwassen geworden en ik leerde al heel vroeg mijzelf niet op de eerste plaats te stellen.

‘Oppas zal geen probleem zijn, Angelica gaat naar de crèche...’

Mina hief haar hand.

‘Christine. Hoe je het regelt met je kind is mijn zaak niet. Het zou niet in me opkomen daarnaar te vragen. Mijn beurt nu,’ zei ze. ‘Mijn vader staat nog volop in het leven, zoals je weet. Net als mijn moeder.’ Ik wachtte tot ze meer zou zeggen, maar dat deed ze niet. Lady Appleton is jarenlang een groot raadsel voor me gebleven, hoewel ik geprobeerd heb de lege plekken in te vullen door me voor te stellen wat voor iemand ze was. Maar jammer genoeg is fantasie niet een van mijn sterke punten.

‘Ik heb drie kinderen. Een jongenstweeling, Henry en Sam, en een dochter die Lottie heet. Mijn man zit in de financiële wereld, maar...’ Ze zweeg, beet op haar lip. Ik zou er nog achter komen dat ze dat altijd deed als ze op het punt stond iets te bekennen. ‘Ik zal eerlijk tegen je zijn, Christine, en ik vertel je dit in goed vertrouwen. Ik heb het zelfs nog niet aan de kinderen verteld, maar we gaan uit elkaar. We gaan scheiden. Hopelijk wordt het geen vechtscheiding en zal hij zich netjes gedragen, maar wat dat betreft kan ik niet voor hem instaan. Mijn man is niet de makkelijkste.’ Daar had je het al: ons eerste geheim. Het zijn er talloze geweest, door de jaren heen.

‘Ik vind het niet meer dan eerlijk om je dit te vertellen omdat je, als je deze baan graag wilt, zou moeten weten dat de grens tussen mijn privéleven en mijn werkende bestaan voor mij vloeibaar is. Je